

NBULLETIN NÅ & MILJØ

**Norge
revurderer
småhval-
politikk?**

side 3

**- Svensk
a-kraft skal
fortere bort**

side 4

**Blankenborg
både for og
mot a-kraft**

side 5

**Søfteland
forsinker
faktarapport**

side 6

**Clinton
tvilende til
CO₂-skatt**

siste side

NNV advarer mot klimatriks

- Det er helt uakseptabelt dersom regjeringen forsøker å omdefinere Stortingets CO₂-målsetning til å gjelde generelt for alle klimagasser, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet.

GUNNAR BOLSTAD

I regjeringens stortingsmelding om Rio-konferansen legges det stor vekt på at klimakonvensjonen som ble undertegnet i Rio åpner for felles gjennomføring av tiltak på tvers av landegrensene og klimagasser.

I Rio-meldingen heter det: *I tråd med de prinsipper som er nedfelt i Klimakonvensjonen vil det på tilsvarende vis også bli sett nærmere på mulighetene for gjennomføring av målsetningen på tvers av klimagasser og i samarbeid med andre land.*

Gammelt og nytt

- Dette er kjente takter når det gjelder tiltak over landegrensene, men det er et nytt signal og en ytterligere svekkelse av den nasjonale målsetningen at man også åpner opp for å gjennomføre den på tvers av alle klimagasser, mener Killingland.

- Det er prisverdig dersom Norge tar et tak for å få ned utslippene av kraftige klimagasser som lystgass (N₂O), metan (CH₄) og de inntil nylig ukjente karbonfluorgassene fra aluminiumsindustrien (CF₄ og C₂F₆). Det er imidlertid viktig å understreke at tiltak av denne typen

ikke vil gi noen av de strukturelle endringer som trengs for at vi skal dreie utviklingen i Norge i en bærekraftig retning.

- Uakseptabelt

Killingland advarer spesielt mot at myndighetene skal forsøke å inkludere utslippene av karbonfluorgasser fra aluminiumsindustrien. Disse utslippene hadde man ikke oversikt over i 1989, og fremdeles er tallene uklare. Det foregår et fortløpende utredningsarbeid i samarbeid mellom SFT og Norsk Hydro.

- Vi kommer kanskje i en situasjon der det viser seg at det er mulig å oppnå betydelige utslippsreduksjoner av disse gassene til en svært lav pris. Da vil det være helt uakseptabelt for oss dersom dette i sin tur fører til at myndighetene får fri adgang til å øke tempoet i Nordsjøen. Det er opplagt at karbonfluorgassene må regnes for seg, sier Killingland.

Graham

Det går ikke klart fram av Rio-meldingen at regjeringen faktisk har til hensikt å generalisere CO₂-målsetningen til å gjelde såkalte CO₂-ekvivalenter - det vil si omregnede mengder av andre klimagasser. På direkte spørsmål la miljøvernminister

Thorbjørn Berntsen vekt på at CO₂-målsetningen ligger fast, og at det er viktig at den fortsatt ligger der som et press på industri og myndigheter. - Det betyr ikke at vi kan gjøre som vi vil her hjemme, selv om det er åpnet for felles gjennomføring, sa Berntsen.

Regjeringen skal sette ned et utvalg som skal utrede en handlingsplan for norske klimatiltak. Dette utvalget, som skal ledes av departementsråd Oddmund Graham i MD skal blant annet se nærmere på felles gjennomføring på tvers av grenser og gasser.

Planen skal vurdere bruk av både økonomiske og administrative virkemidler, såvel nasjonalt som internasjonalt. Planen skal være ferdig innen slutten av 1993. Norge er i henhold til klimakonvensjonen forpliktet til å legge fram en slik plan ni måneder etter at det femtiende landet har ratifisert konvensjonen.

Parallelt med Graham-utvalget skal et annet utvalg under ledelse av Atle Fretheim i MD utrede bruken av administrative virkemidler.

Natur & Miljø

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Annonser: (02) 71 92 20
Produksjon:
GPG Sats & Trykk as, Oslo

Hilsen fra sanatoriet

– Miljøbevegelsen ligger på sotteseng, erklærte Thorbjørn Berntsen i forrige uke. Når sant skal sies, er det neimen ikke mye livsfriskt over regjeringens Rio-melding heller.

Det er selvsagt hyggelig med omsorg fra miljøpolitiske medpasienter, men det spørres om ikke regjeringens allmenntilstand er mer bekymringsfull enn miljøbevegelsens. Når Berntsen ber miljøbevegelsen om å puste ham både i nakken og i ansiktet(!), behøver han ihvertfall ikke være redd for smitteeffekten: Han har de fleste bakterier allerede.

Barskogbakterien, for eksempel. En stygg variant som herjer norsk skogbruk verre enn noen barkebile. I Rio-meldingen gjør regjeringen det klart at det kan ta atskillig tid før man får til mer barskogvern enn den beskjedne planen vi allerede har.

CO₂-viruset har allerede gjort skade og har blant annet ført til svekket vurderingsevne. Nå planlegger regjeringen nye veier ut av forpliktelsen til å stabilisere CO₂ – det vil si den som Berntsen så klagende beskriver som en tvangstrøye.

Atomreaktoren i Halden vil fortsatt ligge der, blant annet takket være Arbeiderpartiets miljøpolitiske talsmann, som både er for og mot fortsatt drift. Den «nådetid» som Berntsen ba om for to år siden, må vel nå kunne beskrives som en usedvanlig lang inkubasjonsperiode. La oss håpe at smitten ikke slår ut i full blomst.

Regjeringen bør ta en legesjekk på fordøyelsen også. Landet lider av trafikal forstoppelse og hverken diagnose eller prognose er oppmuntrende lesning. TP-10, som skulle være et slikt lovende legemiddel, viste seg utelukkende å ha alvorlige bivirkninger, uten at pasienten ble det minste bedre. Dermed må man fortsatt slite med helseeffektene av både NO_x, VOC, CO og HC – farlige stoffer alle sammen.

Vi skal ikke dvele for lenge over det foruroligende inntaket av hvalfett – det finnes andre og mer alvorlige saker. Regjeringens bistandssvikt er en lidelse som har den kjedelige effekt at den ikke rammer oss selv, men andre som er svakere enn oss. Men som den sosialdemokratiske fatalisten Berntsen så treffende sier: – Når det er nedgangstider, vil det alltid ramme de svakeste. Det er bare sånn det er, det.

I forhold til sine avfallsstoffer, ser det ut til at regjeringen lider av manisk taletrengthet og forsinket behandling. En ting skal Berntsen ha: Han snudde i Hjerkinnsaken. Men det skjedde ikke før den sotteseng-erklærte miljøbevegelsen hadde pustet ham tilstrekkelig kraftig i nakken. Eller var det i ansiktet? God jul og god bedring, Thorbjørn!

Gunnar Bolstad

– En global regnskogsaksjon

Representanter for u-landene i den Internasjonale organisasjonen for tropiske tømmer (ITTO) vil utvide organisasjonens miljø-mål til å gjelde all verdens skog. Det kan få konsekvenser også for norsk skogbruk.

JON KNUT BERG

I ITTO er det vedtatt et mål om at all hogst i regnskogen skal utføres på en bærekraftig måte innen år 2000. Kriteriene for hva som er bærekraftig drift er utarbeidet av den anerkjente internasjonale naturvernorganisasjonen IUCN. ITTO er en av hovedpilarene i norsk regnskogspolitikk, slik det ble utmeislet i årets nord-sør melding.

Nå vil regnskogslandene at dette målet også skal gjelde i-landenes skogbruk. Myndighetene i blant annet Indonesia og Malaysia har lenge irritert seg over i-landenes krav om redusert hogst i regnskogen. De har pekt på at i-landene selv har utnyttet sin egen skog uten tanke på vern. Nå vil de altså at all skog skal stilles likt.

ITTO ble etablert i 1985 for å få i stand en bærekraftig utnyttelse av tropeskogen. I ITTO er både de land som selger og kjøper tropisk tømmer representert, deriblant Norge.

Norsk skogbruk

Det var under det forrige råds-møtet i ITTO i slutten av november at Indonesia og Malaysia kom med forslaget om å utvide organisasjonens nedslagsfelt. Forslaget kommer opp på neste råds-møte, som er til våren. Norge har ennå ikke tatt stilling til det, forteller byråsjef Erik Bjørnebye i Utenriksdepartementet til N&M Bulletin. Han regner med at en utvidelse av ITTO må komme i form av et direktiv fra FN, fordi det eventuelt blir en helt annen avtale enn dagens.

Hvis forslaget blir vedtatt, kan det få innvirkning på norsk

skogbruk. I dag finnes nemlig ingen plan eller retningslinjer om bærekraftig bruk av skogen i Norge.

I ITTOs retningslinjer for bærekraftig hogst heter det blant annet at stedegne arter skal bevares, at skogbrukerne skal unngå ensartet skog og de skal være ekstra forsiktige områder der det finnes truede arter.

Ingen prosjekter

En viktig del av ITTOs arbeid er å finansiere prosjekter som skal fremme bærekraftig utnyttelse av skogen. Norge finansierer allerede en del prosjekter, men fikk ikke satt i gang noen nye ved forrige råds-møte.

Forskjellige ekspertpanel i ITTO vurderer prosjektforslagene. I et brev til Utenriksdepartementet (UD) kommer Direktoratet for naturforvaltning (DN) i Trondheim med skarp kritikk av disse ekspertpanelene. DN anklager blant annet panelene for å tenke mer på pengene enn på skogvernet.

De som arbeider for vern er underrepresentert, mens de som vil utvikle tømmerindustrien i hittil uberørte områder er i flertall, mener DN. På denne bakgrunn er direktoratet meget skeptisk til hvordan målet om bærekraftig utnyttelse innen år 2000 blir tolket i praksis: «Skogøkologer (...) vil ha store problemer med å forsvare at en generell flatehogst i tropiske skoger (...) er et positivt bidrag til å oppnå dette målet!» skriver DN.

Byråsjef Erik Bjørnebye i UD sier at det tidligere var mange tvilsomme prosjektforslag i ITTO, men at kvaliteten er blitt forbedret i det siste.

Oppmykning av norsk hvalpolitikk?

Norge har i flere internasjonale konvensjoner reservert seg mot vern av små hvalarter, som spekkhogger, kvitnos og kvitskjerving. Nå diskuteres det om disse reservasjonene skal fjernes, for å dempe inntrykket av Norge som en ren fangstnasjon.

RAGNHILD SVED

I Stortingsmeldingen om Rio-konferansen heter det at reservasjonene vil bli vurdert på et vitenskapelig grunnlag og ut fra prinsippet om at de arter det er enighet om at er truet eller har usikker status, bør gis internasjonalt vern.

Det tas samtidig et forbehold for vågehvalen: Internasjonale avtaler bør ikke være til hinder for bærekraftig beskatning av arter der det er dokumentert at beskatning vil være biologisk forsvarlig, heter det videre.

Hva disse forsiktige signalene skal føre til, diskuteres nå i møter

mellom Miljøvern-, Utenriks- og Fiskeridepartementet.

De norske reservasjonene gjelder Bern-konvensjonen om vern av truede planter og dyr og deres leveområder, Bonn-konvensjonen om vern av trekkende dyrearter og CITES, som omhandler handel med truede dyrearter. Reservasjonene i Bonn- og Bern-konvensjonene gjelder spekkhogger, kvitnos, kvitskjerving og narhval, i CITES spermhval, finnhval, seihval og vågehval.

Med unntak av vågehvalen har reservasjonene liten praktisk betydning – det er ikke aktuell politikk nå å starte fangst på de andre artene. Men reservasjonene gir inntrykk av at Norge har et nær-

mest angstbitersk forhold til vern av hval, og det er dette er et bilde man ønsker å endre.

For Fiskeridepartementet, som er steilest i holdningen til vern, er trolig politiske hensyn det viktigste. Man frykter er «smitteeffekt», i den forstand at vern av én art kan få betydning for vern av en annen og mer økonomisk interessant art. Derfor gjelder det å holde de skanser man har.

Usikker status

Men tar man på alvor formuleringene i Rio-meldingen om at arter som er truet eller har usikker status skal gis internasjonalt vern, vil det i praksis trolig bety at reservasjonene må fjernes. Det vitenskapelige grunnlaget er svak når det gjelder de aktuelle artene – med unntak av vågehvalen – og det tilsier at føre-var-prinsippet må gjelde. De små tannhvalene i Nordsjøen er dessuten hardt belastet av miljøgifter og mange går dessuten tapt i fiskeredskaper, som står tett i dette havområdet.

Danmark gir mest til miljø

Det danske Folketinget har vedtatt å gi 0,5 prosent av Bruttonasjonalinntekt (BNI), eller fire milliarder kroner, til internasjonale miljøtiltak innen år 2000. Samtidig går den norske regjeringen inn for å redusere bistanden med 500 millioner kroner neste år.

JON KNUT BERG

Folketinget vedtok dette målet da regjeringens finanslov for 1993 ble drøftet. Vedtaket betyr at Danmark tilsammen vil gi minst 1,5 prosent av BNI i bistand innen år 2000. Da er hjelp til Øst-Europa inkludert.

Fredag i forrige uke la miljøvernminister Thorbjørn Berntsen regjeringens Stortingsmelding om Rio-konferansen. Berntsen måtte beklage at regjeringen hadde gått inn for å redusere bistan-

den med 500 millioner kroner neste år. Samtidig kunne han ikke gi noen konkrete løfter om økt miljøbistand, slik som danskene. Men i meldingen heter det at Norge vil gi mer penger til det internasjonale miljøfondet GEF dersom andre land gjør det samme.

– Økonomiske nedgangstider går ut over de som er svakest, sa Berntsen, som måtte innrømme at dette også gjaldt for norsk politikk.

I meldingen heter det at de store ordene om økte overføringer til u-land i liten grad blir fulgt

Lite barskogshåp

Stortingsmeldingen om Norges oppfølging av Rio-konferansen gir meget vage signaler om en utvidelse av barskogsvernet. Barskogsvernet er en viktig indikator på Norges ambisjoner for Konvensjonen for biologisk mangfold.

ANDERS GJESVIK

St.meld.13 gir hovedsakelig en framstilling av hva som er hensikten med biokonvensjonen, og hvilke mekanismer som skal sørge for gjennomføringen. I løpet av neste år satser Miljøverndepartementet på å utarbeide en nasjonal handlingsplan for oppfølging av konvensjonen. Biokonvensjonen er svært generell i sine forpliktelser, så de nasjonale handlingsplanene vil være avgjørende for hvilke resultater konvensjonen vil gi.

Konvensjonen skal ivareta mangfoldet av genvarianter, arter og økosystemer. Den norske barskogen har leveområder for sjeldne og truede plante- og dyrearter, og fungerer som en genbank. I stortingsmeldingen omtales bare gjennomføringen av barskogspanen på 295 kvadratkilometer produktiv skog, mens det regjeringsoppnevnte utvalget opprinnelig anbefalte 900 km² som et faglig forsvarlig omfang. Blant annet av hensyn til næringsinteressene reduserte utvalget omfanget til 385 km² som et absolutt minimum for å bevare det biologiske mangfoldet.

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen har i Stortinget sagt at omfanget av barskogsvernet skal vurderes etter at den vedtatte barskogspanen er gjennomført. Men den eneste åpningen St.meld.13 gir for å utvide barskogsvernet er setningen «...vern og bærekraftig bruk av skog vil generelt også bli fulgt opp i den nasjonale strategien for biologisk mangfold».

– Det blir en bratt bakke framover, var spesialråd Eldrid Nordbø i MD sin kommentar til i-landenes bistandspolitikk.

Harde PVC-tider

Dårlig etterspørsel, lave priser og bekymring for miljøvirkningene av PVC-plast kan føre til at Europas PVC-produsenter må slå seg sammen og at enkelte fabrikker må nedlegges, skriver Reuter.

PVC brukes i store mengder i bygningsindustrien, til rør og vindusrammer og som emballasje. Fordi PVC inneholder klor, kan det dannes giftige dioksiner når den brenner.

– Det antas også at det er helsefare forbundet med PVC i emballasje, men denne bruken av PVC er blitt mindre, sier en analytiker til Reuter.

En talsmann for sammenslutningen av tysk kjemisk industri sier imidlertid at etterspørselen etter PVC i bygningsindustrien øker kraftig.

– Det er ingen grunn til å frykte forbud mot PVC i Tyskland. Det brukes mindre til emballasje, men det er fordi industrien vil unngå hele debatten om det, sier han.

Etterspørselen etter PVC i Europa falt med fire prosent i 1991. Den er ventet å synke ytterligere i 1992 og 93, etterhvert som byggeboomen i det østlige Tyskland avtar.

Belgia planlegger å innføre miljøavgifter på engangsemballasje fra 1994. Den høyeste avgiftsatsen skal etter planen ilegges produkter laget av PVC. Industrien protesterer kraftig mot forslaget.

– Økologisk sett er det ikke noe bevis for at PVC er verre for miljøet enn andre plasttyper, sier en industritalsmann til Reuter.

Den svenske papirindustrien har halvert sitt utslipp av klororganiske stoffer på ett år. Tre av femten sulfatfabrikker bruker fortsatt klorgass, men to av dem forventes å slutte med det innen ett år.

Svensk miljøvernminister: – A-kraften skal avvikles

STOCKHOLM: – Avviklingen av svensk atomkraft har kommet nærmere. På kort sikt bør vi erstatte atomkraften med svenske og norske elektrisitetsreserver, på lengre sikt med biobrensel og naturgass, sier miljøvernminister Olof Johansson til N&M Bulletin.

ANDERS GJESVIK

Nylig ble det i Riksdagen avviklet en nasjonal høring om atomkraftens situasjon i Sverige. Bakgrunnen for høringen var uhellet ved Barsebäck i sommer, som viste at nødkjølesystemet er langt mer sårbart enn forutsatt i sikkerhetsanalysene. Derfor er fem av tolv svenske atomreaktorer foreløpig stengt. Etter høringen kom Johansson med en oppsummering.

– Alle parter avviser at de stengte atomkraftverkene har ført til en elektrisitets-krise. Virkeligheten har vist at vi har store elektrisitetsreserver. Tidligere har man ment at det har vært vanskelig å avvikle én reaktor, for ikke å snakke om flere. Nå ser vi et annet syn, sier Johansson.

– For billig strøm

I en folkeavstemning har svenskene vedtatt at samtlige atomkraftverk skal være avviklet innen år 2010, og både den nåværende og den forrige regjeringen har erklært at de vil reparere avstemningen. Men Johansson er den eneste kjente atomkraftmotstanderen i Regjeringen. Det finnes ingen konkrete planer for hvordan avviklingen skal skje.

Til N&M Bulletin sier Johansson at avviklingen av atomkraften krever konkrete tiltak fra myndighetene. Han sier at svenske myndigheter har satset store summer på utvikling av bioenergi og lagt avgifter på fossilt brensel.

– Markedet har for mye energi. Sverige har billigere strøm enn alle EF-landene. Det trengs initiativ for å presse ut fossilt brensel og få inn bioenergi. Og det gjen-

står å komme med tiltak for å fjerne ut atomkraften, sier Johansson.

Norsk naturgass

Johansson mener at et nordisk energisamarbeide gjør det lettere å avvikle de svenske atomkraftverkene.

– På kort sikt bør vi bruke både det svenske og norske elektrisitetsoverskuddet bedre. Overskuddet må ikke bare brukes til å fylle ut svingninger, vi må ha kontrakter om faste leveranser. På lengre sikt bør vi satse på norsk naturgass, så lenge den ikke skyver ut en satsning på kjernekraft, sier Johansson.

Johansson sier at Barsebäck er det første atomkraftverket som bør stenges for godt, med sin håpløse plassering to mil fra København. Han vil at atom-høringen skal følges opp på politisk hold.

– Senest i løpet av januar skal Regjeringen diskutere hva vi skal gjøre med all den nye informasjonen som har kommet fram etter hendelsen ved Barsebäck, sier Johansson.

Atomtilsynet overså rapporter

STOCKHOLM: Atom-høringen i Riksdagen avslørte at det svenske atomtilsynet valgte å ikke ta hensyn til en rapport som allerede i 1977 forutså risikoen ved uhellet ved Barsebäck i sommer. Risikoen ble bekreftet i en rapport i 1985.

ANDERS GJESVIK

Uhellet ved Barsebäck i sommer avslørte at nødkjølevannet kunne bli hindret i løpet av 10-20 minutter, ikke ti timer som forutsatt i sikkerhetsanalysen som ligger til grunn for driftstillatelsen. Statens kärnkraftinspeksjon (SKI) ble gjort oppmerksom på dette forholdet allerede for seksten år siden da tillatelsen ble gitt.

– I 1977 fikk vi en konsulen-

trapport som pekte på at kjølevannsinntakene kunne tettes på kortere tid enn tidligere antatt, men vi valgte å stole på de opplysningene som tilsa lenger tid, sa Lennart Hammer ved SKI under høringen.

I 1985 kom det amerikanske atomtilsynet med en rapport som også påpekte problemet med tetning av nødkjølingen. Det førte til at man i 1986-87 utbedret de amerikanske reaktorene. Rapporten ble sendt til SKI, som også

denne gangen valgte å ikke gjøre noe med problemet.

Hammer svarte bekreftende på spørsmålet om sikkerhetsanalysene for svenske reaktorer bygger på mange flere teoretiske vurderinger av hendelser, på linje med vurderingen som var gjort av uhellet ved Barsebäck i sommer.

Under høringen kom det også fram at ABB Atom den 20. august leverte en konsulentrapport til eieren av Barsebäck, som påpekte at uhellet hadde avslørt den økte risikoen. Likevel ble atomkraftverket drevet videre til SKI sa at det burde stenges en måned senere.

Politisk atomhykleri på tinget

I fjor underskrev de miljøpolitiske talsmenn for Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti et opprop som krever at Haldenreaktoren nedlegges. Men i Stortingets avstemning om saken nylig fikk de minimal støtte fra partikolleger. Håkon Blankenberg (A) presterte å stemme mot seg selv.

ANDERS GJESVIK

Etter hvert har det politiske mønsteret i miljø saker blitt stadig tydeligere: den miljøpolitiske talsmann går ut og sier noe miljøvennlig, for etterpå å bli overhørt av resten av partiet. I Arbeiderpartiet klarer den miljøpolitiske talsmann til og med og overbevise seg selv. Dette er nylig blitt synliggjort i spørsmålet om drift av atomreaktoren i Halden.

I fjor underskrev de miljøpolitiske talsmenn for A, Sp, Kr.F og SV et opprop fra Naturvernforbundet, der det blant annet heter: «Vi krever derfor et vedtak nå om at Haldenreaktoren avvikles når de nåværende forskningsavtalene utløper i 1993». Kravet var

begrunnet med at reaktoren står for mesteparten av atomavfallet i Norge, at statsoverføringene på 30 millioner kroner årlig heller bør brukes på utvikling av fornybare energikilder, samt at den aldrende reaktoren står for en sikkerhetsrisiko. I oppropet ble det også avvist at driften av reaktoren er nødvendig for å opprettholde en beredskap i Norge mot en utenlandsk atomulykke.

Ønsker drift

Nå har Stortinget med stort flertall vedtatt å bevilge 30 millioner kroner til neste års drift av Haldenreaktoren. Stortinget har også vedtatt en intensjonserklæring om at reaktoren bør drives videre i en ny treårsperiode fra 1994-96. Dette koster staten minimum 90 millioner kroner. I budsjettinstil-

lingen er driften av Haldenreaktoren blant annet begrunnet med beredsskaphensyn mot en atomulykke.

Det var SV som fremmet forslag om å ikke bevilge 30 millioner kroner til driften neste år. Forslaget ble støttet av ni representanter fra andre partier (A:2, Fr.P:4, Kr.F:1 og Sp:2). Regjeringens forslag om å vedta en intensjonserklæring for en ny driftsperiode 1994-96 fikk i tillegg til SVs gruppe fire stemmer mot seg (A:2, Kr.F:1 og Sp:1). De to arbeiderpartirepresentantene som stemte i mot Regjeringen var Trond Jensrud og Grethe Fossum.

Arbeiderpartiets miljøpolitiske talsmann Håkon Blankenberg ga i begge avstemninger sin fulle støtte til driften av Haldenreaktoren.

Russisk domstol stopper hogst

En dom i Russlands høyesterett kan få stor betydning for miljøvernet og for utnyttningen av landets naturressurser, skriver The Moscow Times. Dommen innebærer at det sør-koreanske selskapet Hyundai må stanse hogsten i Bkindalen i Øst-Sibir.

RAGNHILD SVED

Flere utenlandske selskaper driver hogst i Russlands fjerne Østen, nær de attraktive markedene i Japan, Sør-Korea og Kina, og mange av dem er kjent for hensynsløs hogst. Norske Forest Machine Technology driver også hogst i dette området, gjennom et norsk-russisk samarbeidsselskap.

Selskapet Svetlaya, som hører til Hyundai-gruppen, har drevet hogst i Bkindalen, nord for Vladivostok, et område med stort biologisk mangfold og hjem for den svært truede sibirske tigreren. Her lever dessuten udegefolket, som livnærer seg av jakt og fiske.

Dommen i Russlands høyesterett innebærer at en ekstra-konsesjon på 500.000 kubikkmeter årlig, gitt av den lokale administrasjonen, ble kjent ugyldig.

En talsmann for Svetlaya sier ifølge The Moscow Times at selskapet nå blir nødt til å stoppe hogsten.

– Dette er en av de første sakene hvor en domstol har støttet miljørettighetene til lokalbefolkningen framfor interessene til utbyggerne og lokale myndigheter. Dommen kan være et varsel til utenlandske selskaper som vil utnytte landets naturressurser om at domstolene tar miljøet på alvor, skriver The Moscow Times.

Ifølge avisa hadde aktor argumentert med at president Jeltsins

dekret, som sier at urbefolkningen skal gi formell tillatelse til all virksomhet i egne områder, var satt tilside. Hun la også vekt på at det ikke var mottatt uttalelser fra økologiske eksperter, slik russisk lov krever.

Francesco Martone i Greenpeace Italia mener The Moscow Times er vel optimistisk, og karakteriserer dommen som en halv seier.

– Dommen betyr at Hyundai er ute av Bkindalen nå, men avgjørelsen kan bli omgjort i en ny domstol på regionalt nivå.

– Men den kan også kan sette en interessant presedens, sier Martone.

Takk for støtten!

RIGON
ore
MAGNE ORE A/S

Postboks 6217, Etterstad
0602 Oslo. Tlf. 02- 68 50 80

Trondheim
kommune

MILJØAVDELINGEN

BORREGAARD
TILSUTTET ØRKA A/S

GRG Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

Norsk Oljesanering A/S

Stubberudvn. 12.
0668 Oslo 6
Tlf. (02) 30 21 20

NÅGIVNERE I ANVUKJUTUR MARIN OG FERISVANNSEBIOLOGI
Alkvaplan-niva

Meld deg
inn i
Norges
Naturvern-
forbund

(02) 71 55 20

Notis

En redningsoperasjon er i gang for å hindre at en dam med forurenset slam brister og forgifter Taraelven i Montenegro i Jugoslavia. FN har lettet på sanksjonene, og materialer og ekspertise fra Europa er fløyet inn for å hindre katastrofen.

«Balkans Tsjernoby!» kaller lokalbefolkningen den bristende demningen i byen Mojkovac, som holder tilbake sju millioner tonn slam forurenset av sink, bly, kvikksølv, kadmium, cyanid og arsenikk fra sink- og blygruver. Demningen ligger ved Taraelven, i det som er igjen av Jugoslavia.

– En økologisk katastrofe truer ikke bare Tara, men hele vannveien til Svartehavet, sier lokalpolitikeren Obrad Stanic til The European.

Taraelven regnes som en av de reneste og vakreste i hele Europa. Brister demningen, vil det forurensete slammet føres videre ut i flere store elver på Balkan, Donau inkludert. Plante- og dyrelivet i hele området kan bli forgiftet og drikkevann for tusener vil bli forurenset.

Vegdirektør forsinker rapport

Vegdirektør Olav Søfteland holder tilbake en rapport fra Veglaboratoriet i Statens Vegvesen. Rapporten inneholder nye opplysninger som trolig svekker Søftelands argumenter for å oppheve telerestriksjonene.

JON KNUT BERG

Fra mars til april hvert år er det satt en øvre grense for hvor mye last kjøretøyene kan ha på visse vegstrekninger. Grensen er satt fordi vegkvaliteten på disse strekningene er for dårlig. Det vil koste 300 millioner kroner i økte driftsutgifter å ta bort telerestriksjonene, noe Søfteland går inn for.

Paul Senstad i Veglaboratoriet i Statens Vegvesen var for snart to måneder siden ferdig med en rapport om konsekvensene av å oppheve telerestriksjonene. Rapporten ble overlevert vegdirektøren som skulle ta stilling til om den kunne offentliggjøres. Fortsatt ligger rapporten på vegdirektørens bord, uten at andre har fått tilgang til den.

Til N&M Bulletin sier Søfteland at saken ikke er prioritert fra hans side, og han kommer ihvertfall ikke til å uttale seg om eventuell offentliggjøring før jul.

Olav Søfteland sier at det er tidspress som gjør at rapporten fortsatt ligger på hans bord, og at tilbakeholdelsen ikke har noe med innholdet å gjøre.

Sveinung Oftedal i Naturvernforbundet krever nå at rapporten blir offentliggjort umiddelbart.

– Dette er et viktig grunnlag for behandlingen av Norsk Veg- og Vegtrafikkplan, som skal opp i Stortinget i mars neste år, sier Oftedal.

På spørsmål om hvorfor Naturvernforbundet engasjerer seg i denne saken, sier Oftedal at enhver utvidelse av vegkapasiteten har miljøkonsekvenser.

I N&M Bulletin 19/92 avslørte vi at stikkprøver fra Vegdirektoratet viser at det er så godt som ingen vektforskjell pr. tur i og utenfor teleperioden. Dermed utnytter ikke næringslivet muligheten for å ha mer last når det ikke er telerestriksjoner. Disse tallene blir presentert i Senstads rapport.

Søfteland sier i en kommentar at det er enkelte næringer som vil ha stort behov for at telerestriksjonene blir opphevet. Han peker på at våren er slutten på tømmerseongen, og at tømmerindustri da vil ha stort behov for å få opphevet telerestriksjonene.

Men eventuelle gevinster for næringslivet vil umiddelbart gå tapt hvis det ikke er et jevnt og fint asfaltdekke til enhver tid i teleperioden. Det vil si at hvis vedlikeholdet av en eller annen grunn ikke er på topp, vil vegen ødelegges. Hvis det skjer, kan opphevingen av telerestriksjonene føre til større problemer enn hvis telerestriksjonene var opprettholdt.

Ikke behov

Etter det vi erfarer, tar Senstads rapport for seg spørsmålet om næringslivet vil få noen gevinster av at telerestriksjonene blir opphevet. Spesielt blir det sett på behovet til treforedlingsindustrien.

Rapporten inneholder opplysninger som ikke er udelt hyggelige for de som vil at telerestriksjonene skal oppheves. Næringslivet har neppe behov for at restriksjonene oppheves. Dessuten kan eventuelle gevinster fort gå tapt hvis vedlikeholdet ikke er på topp til enhver tid.

ROGALANDS
FORSKNING

Et institutt for anvendt
forskning og utvikling

MILJØTEKNOLOGI

er integrert i våre satsingsområder:

- petroleumsteknologi
- samfunnsforskning
- industriforskning
- miljøovervåking
- miljøeffektstudier
- økotoksikologi

ROGALANDSFORSKNING, Postboks 2503 Ullandhaug,
4004 Stavanger. Tlf. (04) 87 50 00, Telefax (04) 87 52 00

Hammerfest
Teleområde

Televerket
har kompetansen

Tele

en sikker vinner
i konkurransen

Ny UNEP-leder fra Canada

Canadieren Elizabeth Dowdeswell blir ny leder for FNs miljøprogram, UNEP. Den tidligere danske miljøvernministeren Lone Dybkjær fikk ingen nordisk støtte, og var dermed sjanseløs til stillingen som UNEP-leder.

ANDERS GJESVIK

Dowdeswell er assisterende vise-miljøvernminister i Canada, og var landets delegat til FNs klimapanel (IPPC). Hun har tidligere arbeidet innen flere felter, som vannproblematikk, arbeidsløshet og meteorologi.

Dowdeswell blir beskrevet som faglig dyktig og en god administrator, men lite fleksibel. Norge og flere andre land har sendt klare signaler til FNs generalsekretær, Boutros Boutros-Ghali, om å bytte ut den nåværende UNEP-lederen Mustafa K. Tolba. Årsaken er Tolbas lederstil som blir ansett som svært sentralisert med ham selv i sentrum. UNEP-systemet skal derfor ha

fungert dårlig under hans hyppige fravær. Det blir også hevdet at Tolbas autoritære lederstil skal ha skremt bort flere gode medarbeidere.

Fra norsk hold blir det uttrykt tilfredshet med valget av Dowdeswell som ny UNEP-leder.

– Tolba har gjort en god jobb med å bygge opp UNEP og få miljøvern på den internasjonale dagsorden, men nå er tiden inne for en god administrator, sier en embedsmann i Miljøverndepartementet.

Dybkjærutenstøtte

Den tidligere danske miljøvernministeren Lone Dybkjær var også kandidat til stillingen som UNEP-leder, men fikk ingen nordisk støtte. Verken Norge eller Sverige varsler lik begeistring for henne som miljø-

vernminister. Dybkjær var en markant og lite kompromissvillig minister og har et godt ettermæle i miljøvernbevegelsen. Hennes kandidatur ble ytterligere svekket av at hellerikke EFklartåsamleregomen kandidat, den tredje kandidaten var franskmannen Jean-Claude Faure.

Det er ennå uklart hvem som blir leder for den nyopprettede kommisjonen for bærekraftig utvikling. Nestlederen for Riokonferansen, inderen Nitin Desai, har vært regnet som en sterk kandidat. Men Desai er blitt leder for den nyopprettede UN Department for Policy Coordination and Sustainable Development. Denne institusjonen vil trolig fungere som et overordnet sekretariat for kommisjonen for bærekraftig utvikling.

Ny EPA-leder

Bill Clinton har utnevnt Carol M. Browner (37) til ny leder for den amerikanske miljøadministrasjonen (EPA). Hun tar over etter William Reilly, som går av på grunn av presidentskiftet.

Browner har de to siste årene ledet miljøadministrasjonen i Florida. Før det var hun juridisk rådgiver for USAs neste visepresident Al Gore.

Browner erklærer seg selv som en miljøaktivist, og utnevnelsen ble mottatt med glede i flere av de store miljøorganisasjonene. Hun blir berømmet for sitt arbeid i Florida, der hun tok et miljøoppgjør med blant annet sukker- og papirindustrien.

En innvending som blir brukt mot henne er at hun ikke har erfaring fra ledende stillinger i Washington. Enkelte frykter også at hun vil bli for tett knyttet til Al Gores politiske linje.

EMO - din miljøbevisste samarbeidspartner

Det er en utfordring for EMO å fremme bruken av miljøvennlige produkter.

EMO har et ansvar i å bevisstgjøre markedet til å gjøre miljøvennlige produktvalg.

EMO bearbeider leverandører til å få frem riktige produkter som er i samsvar med den tid vi lever i.

Miljøvennlige produkter er mer enn papir. EMO arbeider med et bredt produktspekter med leveranse til barnehage, skole, kontor, kommune og stat.

EMO miljølinje

EMO AS, Postboks 40, 2013 Skjetten

Clinton skeptisk til CO₂-avgifter

USAs nye president Bill Clinton er svært skeptisk til å innføre CO₂-avgifter som rammer vanlige folk. Dermed kan den langsomme prosessen mot et internasjonalt avgiftssystem stoppe helt opp og Vest-Europa må i såfall revurdere sine virkemidler.

GUNNAR BOLSTAD

Selv om Bill Clinton har sagt at han akter å stabilisere de amerikanske CO₂-utslippene på 1990-nivå innen år 2000, er han ikke innstilt på å innføre avgifter som rammer husholdningene. Redaktør Nick Sundt i det amerikanske nyhetsbrevet *Energy, Economics and Climate Change* har analysert uttalelser som Clinton og hans medarbeidere har kommet med i løpet av valgkampen. Sundt konkluderer med at det ikke vil komme på tale å innføre CO₂-avgifter, og at det ikke engang er sikkert at Clinton vil føl-

ge opp sitt løfte om en stabilisering.

Positiv tolkning

Den internasjonale miljøbevegelsen har hittil tolket Clintons budskap positivt. Climate Action Network (CAN), som blant annet omfatter Friends of the Earth (inkludert Naturvernforbundet), Greenpeace og WWF, er svært forventningsfulle til at Clinton skal gå inn for virkemidler som monner.

I ECO, et nyhetsbrev fra CAN, siteres både Clinton og hans visepresident Al Gore, og det er ingen tvil om at begge de to nye lederne har en klar og positiv holdning til at USA i første om-

gang skal ta på seg en stabiliseringsforpliktelse på linje med andre industriland. Clinton har også sagt direkte at han seriøst vil vurdere en reduksjon av CO₂-utslippene på 30 prosent på et senere tidspunkt.

Men også i ECO går det fram at Clinton har en noe mer tvilrådig holdning til CO₂-avgifter: – Ideen om å vri skattetrykket for å svekke lysten til å forurense, er helt i tråd med prinsippet om at forurenser betaler. Jeg vil vurdere å støtte en slik proveny-nøytral skatt dersom den kan oppnås uten å legge urimelige hindringer i veien for industriens konkurransevne eller medføre økte energipriser for forbrukerne.

Oljeindustrien

Nick Sundt trekker fram en rekke andre uttalelser der det ikke er tvil om hva Clinton mener om CO₂-avgifter. I et møte med oljeindustrien bare en uke før valget gjorde Clinton det helt klart at

han ikke vil støtte en slik avgift. I de TV-sendte presidentkandidatdebattene gikk han også mot Ross Perots forslag om en bensinavgift på 50 cent pr. gallon. Flere talspersoner for Clinton har gitt klart uttrykk for at Clintonklanen ikke støtter en CO₂-avgift.

– Og skulle Clinton ombe stemme seg, vil det egentlige problemet ligge i Kongressen, sier Sundt. Der var det ikke noe flertall for en slik avgift før valget, og en undersøkelse blant de nye kandidatene før valget viste et meget klart flertall mot.

– Amerikansk miljøbevegelse har en meget hard jobb foran seg, til tross for Clintons positive holdninger, mener Sundt.

Dersom Clinton og den nye kongressen ikke går inn for CO₂-avgifter, vil dette bety at slike avgifter heller ikke blir innført i EF eller Japan. Da må man finne fram til andre virkemidler.

Kunnskapsforlagets Natur- og miljøleksikon

- Dioksiner
- Sur nedbør
- Becquerel
- CO₂
- Ozonlag
- Drivhuseffekt
- Hardangervidda
- Nordsjøavtalen
- Naturvernloven

Nå behøver du ikke lenger lure på hva begrepene egentlig innebærer. Slå opp i Kunnskapsforlagets natur- og miljøleksikon.

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Naturvern-
forbundet
betaler
porto.

Ja takk, jeg bestiller:

..... stk. Kunnskapsforlagets
Natur- og miljøleksikon

Medlemspris
kr. 350,-

Navn: .....

Adr.: .....

P.nr./sted: .....

Svarsending

Avtale nr. 109 000/5Pb

 **NATURVERN
FORBUNDET**

Grünerløkka postkontor
0505 Oslo